

Κλαρινέτο

Το **κλαρινέτο** (ή **ευθύαυλος**) είναι **πνευστό μουσικό όργανο**. Στη σημερινή του μορφή εμφανίστηκε τον 19ο αιώνα. Το κλαρινέτο κατέχει σήμερα βασική θέση στη **συμφωνική ορχήστρα**, και ανήκει στην κατηγορία των **ξύλινων πνευστών**. Πολύ σύννηθες είναι το κλαρινέτο και ως μέλος **ορχηστρών** της **τζαζ**. Στην **Ελλάδα**, όπου επεκράτησε η ονομασία **κλαρίνο**, αλλά και σε πολλές χώρες των **Βαλκανίων**, αποτελεί ένα από τα βασικά όργανα της **παραδοσιακής μουσικής**.

Ιστορία

Το κλαρινέτο προήλθε από μετεξέλιξη παλαιότερων παρόμοιων οργάνων. Η βιβλιογραφία αναφέρει ως πρόγονο του κλαρινέτου το γαλλικό πνευστό όργανο **σαλυμώ** (γαλλ. *chaluveau*, ετυμολογούμενο από την ελληνική λέξη «κάλαμος»), στο οποίο σταδιακά προστέθηκαν μια σειρά κλειδιά. Βασικό σταθμό αποτελεί η προσθήκη από τον Γερμανό **Γιόχαν Κρίστοφ Ντέννερ** του κλειδιού δίπλα στην πίσω οπή του οργάνου (στα Ελληνικά λέγεται και «ψυχή»). Ήδη από την αρχή του 19ου αιώνα, το κλαρινέτο, έχοντας μια μορφή πολύ κοντινή στη σημερινή, έχει βρει τη θέση του στη συμφωνική ορχήστρα. Το **1839**, ο Γάλλος **Υάκινθος Κλοζέ** αναδιέταξε τα κλειδιά, φέρνοντας το κλαρινέτο στη μορφή που είναι σήμερα γενικά γνωστό.

Μορφή του οργάνου

Έχει επίμηκες σωληνωτό σχήμα, ενώ στο σώμα του διακρίνονται έξι βασικές οπές μπροστά και μία οπή στην πίσω πλευρά, μοιάζοντας οπτικά με **φλογέρα** και άλλα αντίστοιχα **πνευστά** μουσικά όργανα. Επιπλέον όμως, το κλαρινέτο έχει και μια σειρά από μεταλλικά κλειδιά που καλύπτουν ή αποκαλύπτουν άλλες οπές στο σώμα του. Ο ήχος του κλαρινέτου προέρχεται από την παλλόμενη **γλωττίδα** που βρίσκεται τοποθετημένη στο **επιστόμιο** στην κορυφή του οργάνου, και στο οποίο στερεώνεται μέσω του σφιγκτήρα.

Το κλαρινέτο διασπάται συνήθως σε πέντε τμήματα και αποθηκεύεται σε βαλιτσάκι σε κομμάτια. Τα τμήματα αυτά του κλαρινέτου ξεκινώντας από την κορυφή, είναι το επιστόμιο, το βαρελάκι, το άνω στέλεχος, το κάτω στέλεχος και η καμπάνα. Το κλαρινέτο κατασκευάζεται από ξύλο, κυρίως Αφρικάνικο **έβενο** ή τριανταφυλλιά Ονδούρας. Η γλωττίδα, ή στην αργκό των μουσικών **καλάμι**, κατασκευάζεται από **καλάμι**, κομμένο σε κατάλληλο πάχος. Σήμερα υπάρχουν στην αγορά και κλαρινέτα από **πλαστικό**, τα οποία είναι κατάλληλα για εκμάθηση, σε πολύ προσιτότερες τιμές.

Σε ότι αφορά τον τρόπο διάταξης των κλειδίων του οργάνου, διακρίνουμε δύο βασικά συστήματα, το σύστημα *Oehler*, δημοφιλές στην Αυστρία και τη Γερμανία, το οποίο προτιμάται και στην Ελληνική παραδοσιακή μουσική, και το σύστημα *Boehm* (του Υ. Κλοζέ) που επικρατεί γενικά στις συμφωνικές ορχήστρες. Υπάρχει πάντως ακόμη και το παλαιότερο σύστημα *Albert* σε ορισμένα σημεία του κόσμου, όπως στις νότιες περιοχές των ΗΠΑ.

Ήχος

Ο συνδυασμός των καλυπτόμενων και αποκαλυπτόμενων οπών του δίνουν τη δυνατότητα παραγωγής μιας μεγάλης έκτασης ήχων, πάνω από τρεις **οκτάβες**, ανάλογα με τις ικανότητες του οργανοπαίκτη. Υπάρχει μια μεγάλη σειρά από κλαρινέτα, διαχωριζόμενα ανάλογα με την τονικότητά τους. Το πιο συνηθισμένο είναι το κλαρινέτο σε Σι^b, το οποίο έχει και την τυπική μορφή και τις διαστάσεις του οργάνου όπως είναι ευρύτερα γνωστό. Αυτά με τον πιο οξύ ήχο παίζουν σε Λα^b, Μι^b και Ρε. Με μεσαίο τόνο υπάρχουν κλαρινέτα σε Ντο, Σι^b, Σι φυσικό και Λα. Σε πιο χαμηλό τόνο υπάρχουν μπάσα και κόντρα μπάσα κλαρινέτα σε Μι^b και Σι^b, τα οποία διαφέρουν και στη μορφή τους από

τη συνηθισμένη, διαθέτοντας μεγαλύτερο μήκος και καμπάνα. Υπάρχει επίσης και το μεταλλικό κλαρίνο σε Σολ, πολύ διαδεδομένο στην Τουρκία. Τα βασικότερα είδη κλαρινέτου που χρησιμοποιούνται σήμερα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα:

Όνομα-Περιγραφή	Έκταση	Φωτογραφία
Κλαρινέτο σε <i>Μι♭</i> Ηχεί 3 ^η μικρή επάνω από το Ντο		
Κλαρινέτο σε <i>Ντο</i> Το παραδοσιακό κλαρίνο της Ελλάδας, ηχεί όπου γράφεται		
Κλαρινέτο σε <i>Σι♭</i> Το πλέον συνηθισμένο κλαρινέτο. Ηχεί έναν τόνο κάτω από το Ντο		
Κλαρινέτο σε <i>Λα</i> Ηχεί 3 ^η μικρή κάτω από το Ντο		
Άλτο κλαρινέτο σε <i>Μι♭</i> Ηχεί 1 οκτάβα κάτω από το Κλαρινέτο σε <i>Μι♭</i>		
Μπάσο κλαρινέτο σε <i>Σι♭</i> Ηχεί 1 οκτάβα κάτω από το Κλαρινέτο σε <i>Σι♭</i>		
Κόντρα μπάσο κλαρινέτο σε <i>Σι♭</i> Ηχεί 2 οκτάβες κάτω από το Κλαρινέτο σε <i>Σι♭</i>		

Η **χροιά** του οργάνου εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό τόσο από τη δεξιότητα του οργανοπαίκτη, όσο και από την ποιότητα και το υλικό κατασκευής του οργάνου. Το πάχος του επιγλωσσιδίου που χρησιμοποιείται επηρεάζει και αυτό τη χροιά, αλλά κυρίως την ευκολία παιξίματος. Συνήθως οι μαθητευόμενοι χρησιμοποιούν λεπτότερα επιγλωσσίδια, γιατί είναι ευκολότερα στο παίξιμο (αριθμός 1 σε μια κλίμακα 1 έως 5) ενώ οι επαγγελματίες μουσικοί προτιμούν παχύτερα επιγλωσσίδια (μεγαλύτερα από 2,5) γιατί ο ήχος τους είναι πολύ καλύτερος, ιδιαίτερα στις ψηλές νότες.

Το κλαρινέτο (κλαρίνο) στην Ελληνική δημοτική μουσική

Από τον [αρχαιοελληνικό](#) προπομπό του, τον [αυλό](#), μέχρι το σημερινό κλαρίνο οι ομοιότητες παραμένουν σχεδόν ίδιες ως προς την τεχνική εκτέλεσης και την κατασκευή.^[1] Είναι πασίγνωστο το ειδικό βάρος που έχει το κλαρίνο στη [Ελληνική δημοτική μουσική](#). Είναι πολύ διαδεδομένο σε όλες τις γωνιές της χώρας, ιδιαίτερα δε στην Πελοπόννησο, στη Στερεά, στην Ήπειρο και στη Θεσσαλία, χωρίς να λείπει και από την υπόλοιπη επικράτεια.

Δεν είναι απολύτως σίγουρο το πώς το κλαρίνο διαδόθηκε στην [Ελλάδα](#), αντικαθιστώντας άλλα παλαιότερα όργανα όπως η φλογέρα και ο ζουρνάς. Είναι πιθανό να προήλθε από τη διαδικασία εκσυγχρονισμού των μουσικών του [ελληνικού](#) και τουρκικού στρατού στις αρχές του 19ου αιώνα, οι οποίοι μεταξύ άλλων υιοθέτησαν και το κλαρίνο.

Κατά μια απλούστερη εκδοχή, το κλαρίνο πέρασε στους [Έλληνες](#) από τους Τούρκους περιοδεύοντες μουσικούς, οι οποίοι το έφεραν από την Ευρώπη τον καιρό της τουρκοκρατίας. Το κλαρίνο διαδόθηκε εύκολα, λόγω της απόδοσής του και ίσως λόγω και της επιρροής του ως ένα μοντέρνο όργανο κατευθείαν από τις συμφωνικές ορχήστρες της Δύσης^{[2][3]}.

Σίγουρα όμως το κλαρίνο επικράτησε κυρίως λόγω των μεγάλων του μουσικών ικανοτήτων και του τόσο ταιριαστού στην Ελληνική μουσική ήχου του, που οι Έλληνες αγάπησαν αμέσως. Η έκταση το διαχωρίζει σαφώς από τα απλούστερα παρόμοια όργανα, όπως η φλογέρα και το **σουραύλι**, που έχουν σαφώς μικρότερες δυνατότητες. Η "άλωση" της δημοτικής μουσικής από το κλαρίνο ήταν τόσο καθολική, που σήμερα για τους περισσότερους Έλληνες είναι αδιανόητη η αποσύνδεσή της από αυτό.

Το παραδοσιακό κλαρίνο στην Ελλάδα είναι σε κλίμακα Ντο, αλλά ευρέως χρησιμοποιείται και σε Σιβ. Στη Θράκη χρησιμοποιούν και το μεταλλικό κλαρίνο σε Σολ.

Οι Έλληνες οργανοπαίκτες εξέλιξαν την τεχνική του παιξίματος του οργάνου. Η εξέλιξη αυτή ήταν σταδιακή και έχει σήμερα κλείσει έναν πολύ μεγάλο κύκλο, καταλήγοντας σε έναν χαρακτηριστικό και εύκολα αναγνωρίσιμο ήχο, σε ότι αφορά την παραδοσιακή μουσική μας. Η καταγεγραμμένη από τις αρχές του αιώνα δεξιοτεχνία στο παίξιμο του κλαρίνου μαρτυρούν αυτήν την εξέλιξη, ενώ η διάδοσή του είναι ακόμα εξαιρετικά μεγάλη, ακόμα και εκτός της παραδοσιακής Ελληνικής μουσικής

Κατασκευαστές κλαρινέτων

Μερικοί από τους σημαντικότερους κατασκευαστές κλαρινέτων σήμερα είναι:

- Selmer, ιδρύθηκε στη Γαλλία, σήμερα όμως είναι θυγατρική της Steinway Musical Instruments, ΗΠΑ
- Leblanc, ιδρύθηκε στη Γαλλία, σήμερα όμως είναι θυγατρική της Steinway Musical Instruments, ΗΠΑ
- Buffet-Crampon, Γαλλία
- Yamaha, Ιαπωνία
- Herbert Wurlitzer, Γερμανία,
- Amati

Πηγη:

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%BB%CE%B1%CF%81%CE%B9%CE%BD%CE%AD%CF%84%CE%BF>

